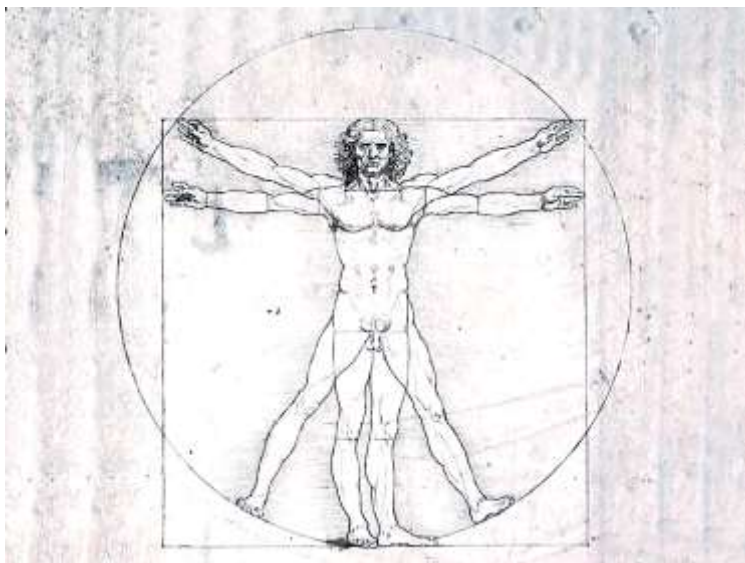

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет**

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ВІКОВІ СКЛАДОВІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

**(Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції
Рівне, 16-17 березня 2007 р.)**

Рівне, 2007

**Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини.
Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції. Рівне,
16-17 березня 2007 р. Рівне, РДГУ, 2007. – 198 с.**

Редакційна колегія:

- Воробйов А.М.** – професор, проректор з навчальної роботи, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ, Заслужений працівник освіти України – голова;
- Лико Д.В.** - професор, академік УЕАН, Заслужений працівник освіти України, декан психолого-природничого факультету РДГУ;
- Романюк В.Л.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ
- Артемова О.І.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Безлюдна В.І.** - доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;
- Главінська О.Д.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Грюк І.Б.** – доцент, завідувач кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Марциновський В.П.** – професор, завідувач кафедри анатомії та фізіології РДГУ;
- Мельник В.Й.** - доцент кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Павелків В.Р.** – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Матеріали обговорені та рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної ради психолого-природничого факультету РДГУ. Протокол № 3, від 9 березня 2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Павлов І.П. Лист до молоді	4
<i>Секція I. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки</i>	5
Лико Д.В., Мельник В.Й. Вплив стану довкілля на здоров'я людей	5
Алтухова Анастасія. Вплив екологічних криз і катастроф на психічне здоров'я людини	8
Кравчук Володимир. Вплив та наслідки забруднення атмосферного повітря міста автотранспортом	11
Буткевич Сергій. До проблем становлення екологічної психології	14
Донець Світлана. Психологічні наслідки техногенних катастроф ..	15
Дідусенко Галина. Якість поверхневих вод Рівненщини	18
Денисюк Оксана. Екологічні складові психічного здоров'я	19
Ігнатієва Анастасія. Психологічні особливості дітей, що мешкають у зоні посиленого радіоекологічного контролю	22
Белеля Марина. Екологічна оцінка якості води р. Іква в межах Рівненської області	25
Кушнір В.М., Панасюк В.Ю., Кириченко О. Порушення психофізіологічних процесів і їх профілактика	27
Латюк Ірина. До проблеми визначення екологічної культури особистості	29
Лико Сергій. Зернисті фосфорити у сільськогосподарському виробництві	34
Максимець Оксана. Наслідки акумуляції радіонуклідів у деревині та продукції із деревини	36
Мантула М. Якість води р. Устя та здоров'я жителів міста	40
Миронець Марина. Роль реабілітаційної діяльності психологічної служби системи освіти у збереженні психологічного здоров'я постраждалих від техногенних катастроф	44
Ожаровська Світлана. Соціально-психологічна складова наслідків Чорнобильської катастрофи	46
Пілічук Ольга. Дослідження віддалених наслідків техногенних катастроф на прикладі переселених чорнобильців Миколаївської області	48

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Сахневич Людмила. Вплив промислових викидів Рокитнівського склозаводу на якість атмосферного повітря	51
Фількевич Вікторія. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	53
Хабаров Володимир. Дослідження внутрішнього опромінення населення контрольованої зони Рівненської АЕС.....	56
Хильчук Ольга. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини.....	58
Шаправський Олександр. Техногенне забруднення атмосферного повітря м. Рівне промисловими викидами КТП «Теплокомуненергія»	63
Секція II. Вікові та гендерні аспекти психічного здоров'я особистості	66
Осьмак Л.П., Андрущенко Оксана. Гендерні особливості конфліктної поведінки підлітків	66
Вітрук Алла. Негативний вплив телебачення на психіку підлітків ..	68
Галабурда Лідія. Професійні інтереси як компонент психічного здоров'я особистості	70
Гусаківська Світлана. Психологічні чинники адитивної поведінки підлітків.....	72
Дука Ольга. Здоровий спосіб життя в юнацькому віці: реальний погляд	80
Драченко Ольга. Гендерні особливості соціальної адаптації	82
Юрченко В.М., Замлинна Наталія. Гендерні особливості міжособистісних стосунків у дітей молодшого шкільного віку	85
Ковальчук Богдана. Феномен психічного здоров'я як об'єкт теоретичних досліджень	87
Ковтун Наталія. Зв'язок між особливостями стосунків у сім'ї та формуванням агресивних реакцій в юнацькому віці	90
Корольчук Ірина. Пам'ять в системі пізнавальної діяльності	93
Костючок Олег. Психологічні особливості впливу соціального статусу в групі на характер міжособистісних стосунків молодших школярів	95
Кужель Інна. Профілактика алкоголізму – основа психічного здоров'я нації	98
Лаворик Лариса. Наукові дослідження материнської сфери – проблеми та перспективи.....	100
Музичук Віта. Згубний вплив куріння на організм людини.....	103

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Назарець Людмила. Передумови адиктивної поведінки підлітків та фактори захисту тема.....	106
Почасвець Ірина. Гендерні та мотиваційні особливості формування звички тютюнопаління серед студентської молоді	108
Пясецька Ірина. Екологічні і вікові складові психічного здоров'я людини.....	110
Соботович Олександр. Особливості короткочасної пам'яті у студентів-біологів.....	113
Юрим Світлана. Моделювання пам'яті	115
Секція III. Діагностика та шляхи профілактики розладів психіки та поведінки	117
Руденко Н.М, Бейлах О.М. Аналіз рівня сформованості відповідальності студентів-першокурсників	117
Божок Яна. Вплив епілепсії на психічний розвиток і поведінку хворого.....	118
Неровня О.В., Вовк Анна. Психопатологічне функціонування у соціально-культурному контексті.....	121
Гомончук Катерина. Дослідження особливостей сприйняття соціальних феноменів студентами молодших курсів (на основі теорії Дж. Келлі).....	123
Гончарова Наталія. Інформаційні неврози: проблема діагностики і профілактики	126
Дубровський Роман. Переваги ДБСТ над школами-інтернатами у контексті попередження проявів девіантної поведінки	129
Зажицька Тетяна. Теоретичні та прикладні аспекти стилю.....	132
Зеленська О. Проблема погіршення стану здоров'я дітей і молоді в Україні та шляхи формування здорового способу життя	133
Юрченко В.М., Князева Анна. Соціально-психологічні установки українських студентів до сприймання людей інших національностей.....	135
Осьмак Л.П., Кордоба Інна. Комунікативна некомпетентність як чинник соціально дезадаптованої поведінки підлітків	138
Вікторія Косенко. Психологічні аспекти віктимної поведінки в підлітковому віці	139
Козішкурт Уляна. Агресивні тенденції в сучасному суспільстві: інстинкт чи інформаційний наслідок?.....	142
Кравець Віта. Формування сприятливого мікросередовища сім'ї.....	144
Лабик Юля. Психосоматичні розлади як проблема клінічної психології: регіональні аспекти	147

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Музичук Ірина. Усвідомлення сенсу життя як чинник самоактуалізації підлітків	151
Назаренко Ольга. Проблемы одаренности и гениальности	153
Остапович Ірина. Конструктивні копінг-стратегії	155
Поліщук Альона. Фобії-комплекси: причини і наслідки	158
Романів Наталія. Специфічні особливості виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у різних типах навчальних закладів	160
Ромашевська Ольга. Нові шляхи діагностично-корекційної допомоги дітям з особливими потребами	164
Осьмак Л.П., Тирак Тетяна. Психопрофілактика деструктивних форм самоствердження підлітків	167
Усачик Ольга. Антистресорні властивості лікарських рослин – радіопротекторів	169
Хоровець Ірина. Психічне здоров'я як складова якості життя особистості	172
Чубко Мар'яна. Зростання патологій щитоподібної залози, викликаних радіаційним забрудненням деяких районів Рівненської області як один із чинників впливу на поведінку людини	175
Чекун Юлія. Профілактична дія радіопротекторів по подоланню проявів патогенезу ЦНС	179
Шевців М.В., Чикун Зоряна. Психофізіологічні механізми формування неврозів	181
Юрчук М. Люди і СНІД - знати, щоб жити	183
Янчук Катерина. Психологічні чинники виникнення розладів харчування та шляхи їх профілактики у старшокласниць	186
Відомості про авторів.	190

бывают случаи, когда одаренность выявляется в не совсем раннем возрасте. Это называется «скрытая одаренность». К сожалению, из-за невнимательности родителей и неопытных педагогов ее не удалось вовремя обнаружить.

Талантливый ребенок осознает скорее не свою одаренность, а свою отличность от других. А переживание этой отличности самим ребенком и его окружением может перерасти в отдельную, отчужденность и породить серьезные личностные конфликты. В подростковом возрасте, в период знаменитого «кризиса идентичности» осознание своего «Я» как отличного может привести и к серьезным психическим срывам.

Список использованных источников

- 1.Б.Сергеев. Статья гением. - Л., 1991. - 214 с.
- 2.Большая советская энциклопедия. - М., 1995. – 604 с.
- 3.Мелхорн Г., Мелхорн Х.-Г.Одаренные дети. М., 1991. – 160 с.

УДК 159.942.5 „726”

КОНСТРУКТИВНІ КОПІНГ-СТРАТЕГІЇ

Остапович Ірина, студентка РДГУ

Науковий керівник: Савуляк В.О., ст. в.

Сучасне суспільство вимагає від людини існування в умовах крайньої невизначеності. Нестабільність економічних, політичних і соціальних умов призводить до проблем в орієнтуванні людини в оточуючій її соціальній дійсності, а також до неможливості точного прогнозування свого майбутнього. В.А. Бодров вказує, що відсутність можливості і здатності передбачати розвиток подій призводить до неможливості здійснення ефективного подолання ситуації.[3] У зв'язку з цим особливої актуальності набувають дослідження ефективної поведінки у складних життєвих ситуаціях. Найбільш багатообіцяючим напрямком у цій сфері є теорія копіngu. Копінг – порівняно нове поняття в психології, яке стало цілим напрямом нових досліджень у психологічній науці, як зарубіжній, так і вітчизняній. У західній психології питанням копіngu займалися: Лазарус, Фолкман (Lazarus, Folkman), Тойтс (Toits), Енсел та Лін (W.Ensel та N.Lin), Хаан (N. Naan) та інші. На пострадянському просторі проблема стресу, тяжких критичних ситуацій є предметом дослідження Л.І.Анциферової, В.А.Бодрова, Н.В.Волкова та інших.

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Термін „допінг” (від англ. «to cope» долати) введений американським психологом Абрахамом Маслоу в 1987р. Під копінгом розуміють форму поведінки, яка спрямована на вирішення життєвих стресових ситуацій[5, с.20]. Поняття копінг за змістом близьке до поняття психологічного захисту. Головна принципова відмінність психологічних захистів та копінг-стратегій – це несвідоме включення перших та свідоме використання других. Загалом поняття копінг (coping) використовують в психології для опису характерних способів поведінки людини в різноманітних складних життєвих і професійних ситуаціях.

Загально визначеної класифікації типів копінгу не існує – вони виділяються дослідниками досить довільно. Проте більшість з них побудовані навколо двох запропонованих Лазарус та Фолкман (Lazarus, Folkman), модусів психологічного подолання: 1) проблемно-орієнтований копінг, тобто допінг, орієнтований на вирішення проблеми (problem-focused, Problem-orientiert, vigilant); 2) емоційно-орієнтований допінг, орієнтований на зміну власних установок відносно ситуації (emotion-focused, Gefuele-orientiert). Дана класифікація, на думку Лазарус та Фолкман (Lazarus, Folkman), не вказує на те, що людина використовує виключно один тип копінгу. Кожна людина використовує комплекс засобів і методів як проблемно-орієнтованого, так і емоційно-орієнтованих для того, щоб подолати стрес, тобто це динамічний процес із змінними структурними елементами. Вважається, що створення вичерпної системної класифікації видів психологічного подолання - справа майбутнього, але поки можна запропонувати як можливі підстави для цього наступні ознаки копінгу: орієнтованість, або локус копінг (на проблему або на себе); область психічного, у якій розгортається подолання (зовнішня діяльність, уява або почуття); ефективність (приносить бажаний результат чи ні); тимчасова тривалість отриманого ефекту (вирішується ситуація радикально або вимагає повернення до неї; ситуації, що провокують копінг (кризові або повсякденні) [5, с.22].

Критерії ефективності копінгу в основному пов'язані із психічним благополуччям суб'єкта й визначаються зниженням рівня його невротизації, депресії, тривожності, дратівливості. І навпаки, за Нойфельдом (Neufeld) ознакою і продуктом поганого неефективного копінгу вважають стрес [4, с.219].

Копінг-стратегії – це ті прийоми і способи, за допомогою яких і відбувається процес подолання, вирішення стресової ситуації.[2, с.106] Розрізняють неконструктивні (повне уникнення проблеми), частково конструктивні (уникнення проблеми з якихось причинні), і конструктивні (активне вирішення проблеми) копінг-стратегії. На думку Лазарус, Фолкман конструктивні є найбільш дієвими. Вони передбачають наявність таких захисних механізмів як: самоконтроль, пошук соціальної підтримки, планування вирішення проблеми [5, с.22]. На вибір стратегій здійснюють вплив різноманітні фактори: вікові, гендерні характеристики. Найчастіше всього виділяють ситуативні та особистісні детермінанти копінг-поведінки.

На базі РДГУ нами було проведено дослідження, в якому перевірялася гіпотеза щодо існування взаємозв'язку між характеристиками, що засвідчують рівень актуалізації, і копінг-стратегіями. Для вивчення даного взаємозв'язку була використана методика «Копінг-тест» (Lazarus, Folkman 1984) та тест самоактуалізації Шострома (Personal Orientation Inventory, POI). Між результатами отриманими за кожною методикою за допомогою статистичної програми SPSS-13 проведена інтер-кореляція за Пірсоном (Pearson) і Кенделом (Kendall), на основі якої можна спостерігати залежність між механізмами конструктивного копінгу (плануванням, самоконтролем та пошуком соціальної підтримки) та характеристиками, що засвідчують рівень актуалізації особистості. Отримані взаємозв'язки підказують шляхи коригуючого впливу на особистісні характеристики, що дозволив б розвинути бажану копінг-стратегію, більш ефективну порівняно з уже наявною.

Список використаних джерел

1. Анцыферова Л.И. Личность в трудных жизненных условиях: переосмысливание, преобразование ситуаций и психологическая защита // Психологический журнал - 1994. - Т.15. - №1. С. 3 – 19
2. Бодров В.А. Проблема преодоления стресса. Часть3. Стратегии и стили преодоления стресса // Психологический журнал. – 2006. – Т.27. - №3. - С.106-116.
3. Волкова Н.В. Coping strategies как условие формирования идентичности // Мир психологии. - 2004. - №2 -С. 119-124
4. Карсон Р., Батчер Дж., Минека С. Аномальная психология. – 11-у изд. – СПб.: Питер, 2004. – 1167с.

5. Нартова-Бочавер С.К. «Coping behavior» в системе понятий психологии личности // Психологический журнал. - 1997. - Т.18. №5. - С. 20 – 30.

УДК 616.89 – 008.441.1

ФОБІЇ-КОМПЛЕКСИ: ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ

Поліщук Альона, студентка ГДПУ

Науковий керівник: **Поліщук С.А., к. психол. н., доц.**

Страх – емоція, яка притаманна навіть найбільш стриманим істотам. Вона може поширюватись, наче епідемія, вражаючи сотні тисяч людей. Боятися ми починаємо з дитинства, а світ дорослих культивує це почуття загальноприйнятими і відомими усім залякуваннями типу: "Не ходи туди, там..." або "Не чіпай те, бо...". Причиною страху може стати щось невідоме, незвідане, коли ми переживаємо його і не розуміємо витоків. Часто він виникає через об'єктивні події реального життя, наприклад СНІДофобія та радіофобія. Є страхи несвідомі, безпричинні, наприклад, за своє життя і за життя близьких людей; до незнайомих людей; до представників окремих національностей; впливу прямих сонячних променів, великих автомашин тощо.

Якщо людина неспроможна осмислити свої страхи, то вони стають постійними, тобто невротичними: у психології та психіатрії їх називають фобіями-комплексами, тобто нав'язливими неадекватними переживаннями страхів конкретного змісту, які виникають за певних обставин і супроводжуються вегетативними порушеннями. Є нозофобії, серед них останнім часом досить поширені канцерофобія, тобто страх захворіти на рак, та кардіофобія – страх перед серцево-судинними захворюваннями; часті соціофобії, наприклад, ксенофобія як страх перед незнайомими; існує страх замкненого простору (клаустрофобія), або, навпаки, відкритої місцевості (агорафобія); страх висоти (батеофобія) і страх перед водою (аквафобія); панічний страх тварин (зоофобія) і переживання нав'язливих страхів перед ймовірним зараженням, інфекцією та захворюваннями (мезофобія). Причини таких фобій іноді можна зрозуміти і пояснити, іноді їх витoki знаходяться у глибині людської свідомості [1].

Безпричинні фобії можуть стабілізуватися у характері як окремі акцентовані якості (педантичність, нервовість, боязливість). Як наслідок, поведінка людини тоді спрямовується на уникнення ситуацій